

ПРАВНАТА ЗАШТИТА НА ЈАВНИТЕ НАБАВКИ НИЗ ПРИЗМАТА НА КРИВИЧНОТО ГРАЃАНСКОТО И УПРАВНОТО ПРАВО

Борка Тушевска¹

Олга Кошевалиска²

Апстракт:

Јавните набавки претставуваа проблематика од мултидисциплинарен карактер. Споредбено правно, речиси не постои правен систем кој со посебно внимание не го уредува правен режим на јавно набавување на стоки, услуги и изведување на работи, истовремено настојува истиот да го услогласи со европските и меѓународни правни практики, регулативи и стандарди. Посветеност на ова прашање, пред се генерира од влијанието на јавните набавки врз бројните и хетерогени сектори во бизнисот, социо-економскиот статус на одредена категорија субјекти, конечно, на не/рационалното трошење на финансиски средства.

Во низата битни прашања кои се однесуваат на јавните набавки, исклучително важно место зазема прашањето за правната заштита на економските оператори како учесници во постапките за јавно набавување на стоки, услуги и изведување на работи. На важноста на ова прашање укажува и фактот што повредата на фундаменталните принципи на јавното набавување, како и непочитувањето на постапките може да бидат предмет на санкција како од кривично правен, така и од граѓанско правен и управен аспект. Во насока на ова ја поставуваме и целта на нашиот труд и тоа: анализа и елаборација на постоечкиот правен режим на правна заштита во Република Македонија во делот на граѓанското, кривичното и управното право.

Клучни зборови: Јавни набавки, поништување, кривично дело, економски оператор, конкурентски дијалог

Abstract:

Public procurement is an issue of multidisciplinary nature. There is almost no comparative legal system that doesn't treat public procurement with particular attention on legal regime governing public procurement of goods, services and works. Basically, all legal systems are with tendency of alignment with European and international legal practices, regulations and standards. Commitment to this issue, primarily generated by the impact of public procurement on the numerous and heterogeneous sectors in business, socio-economic status of a certain category entities, non/rational spending of financial funds.

Between these chain of important questions relating to public procurement, legal protection of economic operators takes place extremely important issue. The importance of this issue indicates the fact that the violation of fundamental principles of public procurement, and disrespect of procedures may be subject to sanction by the criminal law as well as from civil and administrative legal aspect.

In light of this, we emphasize the main purpose of our paper: analyzation and elaboration of the actual legal regime of legal protection, in the area of civil, criminal and administrative law.

¹ Авторот е доцент на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

² Авторот е доцент на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Key words: public procurement, annulment, crime, criminal acts, economical operator, competitive dialogue

ЗАВРШНИ СОГЛЕДУВАЊА:

Анализата на правната рамка што го уредува прашањето за јавните набавки во Република Македонија, судската практика од аспект на кривичното и управното право, истражувањето во делот граѓанско правната заштита, не упати на констатацијата дека во последната деценија јавните набавки во Република Македонија се под влијание на реформскиот пакет на директиви на Европската Унија и се предмет на постојани измени и дополнувања. Од аспект на правната рамка, ваквата состојба е позитивна. Сепак, останува фактот дека голем е бројот на управните и кривичните постапки од областа на јавните набавки, што индицира неправилности во примената.

Република Македонија нужно мора да води смета за Европските трендови и стандарди во делот на јавните набавки. Од исклучително значење е надлежните органи низ призмата на своите одлуки да ги земат предвид принципите на недискриминација и еднаков третман на економските оператори. Посебно битно е да се имплементира социјалната димензија на јавните набавки и да се подобри довербата во економските оператори во врска со почитувањето на правната рамка во поглед на доделувањето на договорите за јавни набавки. Конечно, како најсоодветен индикатор за почитувањето на правната рамка е бројот на учесници во постапките за јавно набавување, што укажува на високиот степен на конкуретност, доверба во системот и висок степен на ангажираност на бизнис секторот. На мислење сме дека истражувањето на конкуретноста на економските оператори и нивното учество на јавните огласи е суштествен индикатор за правилната примена на правната рамка и заштита. Сепак, ова проблематика заслужува посебно истражување

FINAL CONCLUSIONS:

Studying the legal framework related to issue of public procurement in Republic of Macedonia, case law in terms of criminal and administrative law, research in the area of civil legal protection, refers to the conclusion that the public procurement in Republic of Macedonia are affected by the reform package of European Union directives and are subject to constant amendments.

In terms of the legal framework, this situation is positive. However, large number of administrative and criminal proceedings in the field of public procurement still exists. This great number of judicial procedures, indicate irregularities in the law application.

Hence, Macedonia must necessarily considered the leading European trends and standards in the area of public procurement. Extremely important for the competent authorities in the light of its decisions is to take into account the principles of non-discrimination and equal treatment of economic operators.

We emphasize that especially important is to implemnt the social dimension of public procurement and to improve confidence in economic operators on compliance with the legal framework in respect of the award of public contracts.

Finally, as the most proper indicator of the implementation of EU law and good practices, is the number of participants in public procurement. This criteria, indicate a high degree of competitiveness, confidence in the system and a high degree of involvement of the business sector.

Our opinion is that the anlyzation of competitiveness of ekonomical operators and their participation in the public announcement, is an essential factor-indicator for non-infringement of law. This issue deserves special research.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА:

Научни и стручни трудови:

Truchet D., Basic Principles of the Public Procurement Procedure in France and the influence of the EU law, 2012.

Caranta R., The changes to the public contract directives and the story they tell about how EU law works, Common Market Law Review 52: 391–460, 2015.

Тупанчевски Н., Кипријановска Д., Правна заштита на јавните набавки, Hrcak, Znanstvenih Časopisa Republike Hrvatske, достапно на:

http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=100276.

Arrowsmith S., Understanding the purpose of the EU's procurement directives: the limited role of the EU regime and some proposals for reform", forthcoming in a book to be published by the Swedish Competition Authority.

Законски прописи:

Закон за јавни набавки на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 136/2007; 130/2008; 97/2010; 53/2011; 185/2011; 15/2013; 148/2013; 160/2013; 28/2014; 43/2014; 130/2014 и 180/2014).

Закон за облигациони односи на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2001, 4/2002, 5/2003, 84/2008, 81/2009, 161/2009 и 123/2013), ја наоѓаат својата примена во уредувањето на договорот за јавни набавки.

Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013, 82/2013, 14/2014, 27/2014, 28/2014, 41/2014, 115/2014, 132/2014, 160/2014 и 199/2014),